

Nieuwe natuur De Doorbraak krijgt meer en meer vorm

TEKST: FRANS BOSSCHER

Met nog vier jaar te gaan, is de realisatie van De Doorbraak halverwege. Langs het tracé is volop activiteit om de nieuwe waterloop onder Almelo in 2014 klaar te hebben. In de delen die al klaar zijn, krijgen natuur en recreatie meer en meer vorm. Een ding is duidelijk: planten, dieren en mensen krijgen er een fantastisch gebied bij.

Op verschillende plekken langs de loop van De Doorbraak wordt nog volop gegraven. Bruggen en onderdoorgangen zijn zo goed als klaar. "Het vlot goed", zegt beheerder Evert Dijk van Landschap Overijssel. "Dat moet ook, want in 2014 moet het hele project afgerond zijn." En dan ligt er onder Almelo een compleet nieuwe waterloop van dertien kilometer, die de Loolee en de Azelerbeek verbindt met de Eksosche Aa en de Regge. Een kunstmatige waterloop, zeker. Maar dat zou je niet zeggen als je hem ziet. Met zijn slingerende loop en breed uitwaaiende oevers met nevengeulen en poelen kan De Doorbraak moeiteloos voor een natuurlijke beek doorgaan.

De Doorbraak is in de eerste plaats bedoeld om wateroverlast in Almelo en omgeving te voorkomen. Maar Waterschap Regge en Dinkel en de provincie hebben van de nood een deugd gemaakt door van de nieuwe waterloop ook een natuurverbinding van honderd hectare te maken tussen belangrijke natuurgebieden in Twente en de Sallandse Heuvelrug. Er zullen leefgebieden ontstaan waar de winde (een vissoort), de kamsalamander, de das en de rietgors zich thuis voelen. En als deze dieren goed kunnen leven in De Doorbraak, kunnen heel veel andere dieren dat ook.

Technisch hoogstandje

Met nog bijna vier jaar te gaan, is de helft van De Doorbraak klaar. Een groot deel van het traject aan de westkant van de A35 was het eerst gereed, afgelopen jaar is ook een groot

deel van het oostelijk deel op de schop geweest. Een bijzonder project is de ecopassage die onder de A35 is aangelegd. Door dit technische hoogstandje is een belangrijke blokkade in het traject opgelost. Niet alleen stroomt De Doorbraak onder de snelweg door. Ernaast is een brede strook gemaakt, zodat ook landdieren als dassen en reeën de A35 veilig kunnen passeren. Aan een ander kunststukje wordt nu hard gewerkt. Dat is de passage die gemaakt wordt onder en bij het Twentekanaal. Het water van De Doorbraak zal door twee grote buizen (met een diameter van drie meter) onder het kanaal worden geleid.

Ecopassage onder de A35

De Doorbraak slingert door het agrarische landschap
FOTO: WATERSCHAP REGGE EN DINKEL

Tegelijkertijd krijgt het kanaal bovengronds natuurvriendelijke, glooiende oevers. Ook de directe omgeving van de oevers krijgt een natuurlijk karakter. Hierdoor kunnen dieren als dassen, reeën en hazen het kanaal makkelijker oversteken. Nu proberen ze dat ook wel eens, maar eenmaal aan de overkant gekomen, kunnen ze de steile oevers niet opklauteren.

Connemara pony's

Terwijl De Doorbraak als aaneengesloten beekdal steeds meer vorm krijgt, is Evert Dijk druk

Connemara pony's

bezigt om te kijken hoe hij het gebied zo goed mogelijk kan beheren. "In de delen die al klaar zijn grazen nu paarden. Maar dat zijn paarden van verschillende eigenaren, die allemaal hun eigen ideeën hebben over het gebruik van het gebied. Dat leidt er bijvoorbeeld toe dat er nog al wat afrasteringen staan. Het leidt er ook toe dat in één stuk veel gegraasd wordt en in een ander veel minder."

Die verschillen zijn niet wenselijk voor de beoogde natuurontwikkeling, stelt Dijk. Daarom onderzoekt hij of het mogelijk is het hele beekdal te laten begrazen door Connemara pony's. "Dat zijn pony's die afkomstig zijn uit moerassen en rotsachtige gebieden in Ierland. Ze hebben een schofthoogte van zo'n 1,40 meter. Het zijn dieren die gewend zijn aan schrale omstandigheden. En het zijn heel vriendelijke pony's."

Het zijn bovendien grazers die volgens Dijk passen bij De Doorbraak. "Het zou ideaal zijn als één kudde het hele gebied zou kunnen begrazen. Maar omdat er voor paarden toch een aantal onneembare obstakels inzitten, heb je te maken met drie kleinere gebieden. En dan kun je met deze pony's goed uit de voeten."

De grazende paarden (of straks misschien pony's) voorkomen dat de oevers van De Doorbraak dichtgroeien met bos. De vrees daarvoor leeft nu al bij onder meer de inwoners van het buurtschap Ypelo. De vistrap in het Ypelose deel is uit zicht verdwenen door de

opslag van jonge wilgen en elzen. Dijk: "Het is toch deel van de charme van De Doorbraak dat zich voortdurend veranderingen in het natuurgebied voordoen. Het is geen vaststaand plaatje. Uiteindelijk zal, zo is de verwachting, dertig tot veertig procent met bomen begroeid raken. Eerst is het dan of je tegen een takkenmuur aankijkt, maar na verloop van tijd kun je tussen de dikke stammen van de elzen door kijken."

Leerpad Ypelo

Intussen krijgen ook de recreatieve voorzieningen in De Doorbraak meer en meer vorm. Een eerste mijlpaal was de aanleg van het leerpad in Ypelo. Op initiatief van basisschool De Akkerwal is een route uitgezet. Leerlingen van de groepen zeven en acht krijgen een rugzakje mee met opdrachten die ze onderweg moeten uitvoeren. Zo krijgen ze inzicht in het samenspel van natuur en water dat zich voor hun schooldeur voltrekt. Het waterschap biedt het lespakket inmiddels ook aan andere basisscholen in de regio aan.

Het waterschap heeft bij Ypelo een vogelkijkhut gebouwd. En bij Kriekenhaar, ter hoogte van de ecopassage onder de A35, komt een observatiescherm. Dat is mogelijk door financiële steun van het Hedwig Carolina Fonds. Dit fonds ondersteunt diverse natuurprojecten van Landschap Overijssel en haar Friese zusterorganisatie It Fryske Gea. Verder ontstaan langs De Doorbraak diverse initiatieven voor wandelen en fietsroutes.

Nu al oefent het gebied een grote aantrekkingskracht uit op mensen uit de omgeving. Dat kan de komende jaren, als dit unieke natuurproject dicht en dicht bij zijn voltooiing komt, alleen maar meer worden. "Hoe we dat inpassen, moeten we goed bekijken", zegt Dijk. "We hebben vooraf lang niet alles kunnen voorzien. Gaandeweg moeten we daarom steeds weer leren en antwoorden vinden op wat de natuur en de omgeving vragen."

Moeraskartelblad

Aanleg nieuwe natuur werkt

Vrijwilligers van de afdeling Twenthe van de KNNV, vereniging voor veldbiologie, hebben in 2008 uitgebreid onderzoek gedaan naar de planten en dieren die inmiddels voorkomen in De Doorbraak. Ze vonden een groot aantal bijzondere planten, waaronder kruipend moerasscherm, draadgentiaan, stijve waterranonkel, moeraskartelblad, sierlijk vetmuur, waterpunge, moerasandjvie, schildereprijs, borstelbies en moeraswolfsklauw. Ook bij de mossen kwamen ze opvallende soorten tegen, zoals echt vetmos, klein rimpelmos, moerasdikkopmos, groot staartjesmos, grote viltmuts en hol moerasvorkje. De paddenstoelen die zijn gevonden, zijn: somber trechtertje, levermostrechtje, winterdonsvoetje, paardenmestvlekplaat en oranjegeel trechtertje. Naar vogels is geen systematisch onderzoek gedaan, maar de KNNV'ers zagen niettemin al prachtige soorten: ijsvogel, casarca, grote zilverreiger, kleine pleiver, visarend, witgatje én de rietgors, één van de vier doelsoorten van de natuurontwikkeling. Ook hoorden ze een waterral, die vermoedelijk in het aangrenzende natuurgebied Mokkelengoor zat. Al die vondsten laten eens te meer zien dat planten en dieren onmiddellijk hun kans pakken als hun leefomstandigheden op orde worden gebracht. Natuurherstel werkt, aanleg van nieuwe natuur ook.

FOTO: RON POOT/BIJEN-DEEL